

PROVERBE ROMÂNEȘTI

Interviul cu Maria Mona Vâlceanu a fost realizat de Elena Armenescu

Maria Mona Vâlceanu este profesoară de limba română și scriitoare.

În cariera domniei voastre ati predat și lecții despre literatura populară din care fac parte pe lângă poezii anonimi și proverbele - considerate o comoară de înțelepciune. Cum am putea motiva aceasta frumoasă definiție ”comoara de înțelepciune”?

Literatura populară, ea însăși este o comoară care a stat la baza literaturii culte. În ceea ce privește proverbele, să ne gândim la Anton Pan, cel isteț ca un proverb și la eterna poveste a vorbei, care a sesizat tocmai această comoară de înțelepciune și a adunat-o într-o culegere ce iată, înfruntă timpurile. Proverbul are un scop moralizator, de a ne feri de lene, ură, prostie, lăcomie, putem să spunem că este un adevărat cod etic care s-a transmis din generație în generație.

Unul din proverbele însemnate este următorul: “Cine are carte are parte”, apropiat de “Cartea este mama învățaturii”. Care ar fi explicația?

Să ne gândim întâi care ar fi simbolul cărții? Cartea înseamnă învățătură, luminarea minții, pentru un popor ocupat să arunce semințele în brazdă, să-și crească turmele și să-și apere moșia străbună este foarte interesant cum a rămas acest simbol al cărții, luminarea minții, destinul înalt în viață. Învățând din cărți și nu numai vei putea să îți atingi țelurile, să reușești în tot ceea ce îți propui, iar învățătura superficială poate aduce uneori prejudicii. O carte este ca făclia Lumii, iar învățătura este cea mai bună avere a fiecăruia dintre noi.

Considerați că spiritul ironic din anumite proverbe, de pildă "Ca musca la arat" ajută la înțelegerea mesajului, adică este suficient să rostești, ca interlocutorul să înțeleagă?

Proverbele oglindesc în chip expresiv firea românului, înclinată spre frumos, iubire, dreptate, armonie. Ele reprezintă așa cum am spus un cod etic, satirizează, înțeapă defectul pentru a ne scăpa de el, dar și o culegere de învățături de care trebuie să ții seama în viață. Nu știu dacă expresia ”ca musca la arat” mai poate fi înțeleasă exact de tânăra generație, dar învățăturile altor proverbe se pot recepta cu ușurință și astăzi. Românul știe câte ceva despre viață și lasă învățatură urmașilor tocmai prin aceste proverbe, cum frumos le-a aliniat tot Ion Rotaru: *Românul știe că dacă vrea să ajungă departe trebuie să se scoale de dimineață, că numai toamna se numără bobocii și că ce-i în mână nu-i minciună și de aceea nu-i bine să dai vrabia din mână pe cea din par, lauda de sine nu miroase a bine și sătulul nu crede niciodată flămândului.*

Suntem o țară în care se practică încă ritualuri arhaice. Cum va explicați faptul ca acestea ca și folclorul în general și proverbele nu au dispărut?

Da, este bine gândită această întrebare, Mircea Eliade este cel care accentuează acest substrat ancestral, arătând importanța ritualurilor și miturilor pentru impunerea și păstrarea aceluși timp primordial, al începuturilor, atât de bogat în sacralitate. Nu aveau cum să dispară, ele fac parte din ființa neamului nostru, care și-a păstrat cu strășnicie limba, obiceiurile și locul său pe acest pământ, în ciuda atâtor vânturi care l-au tot bătut în decursul istoriei

Sunt ele în primejdia pieririi în fața noului val al globalizării?

Problema este mai complexă, este nevoie de timp ca să o putem observa, dar eu cred că atâta timp cât folclorul a trecut în literatura cultă, el nu mai poate pieri, mereu va fi cunoscut și valorificat. Am observat că românii care muncesc acum în alte țări iau în inima lor parcă așa ca pe un scut sau ca pe o legătură, iubirea pentru folclorul nostru, iau parcă o parte din zestrea noastră cu ei. Sunt probe care arată că globalizarea face ca folclorul să fie și mai mult iubit de românii plecați, să însemne acasă printre străini.